

KÖNYVTÁRI

CH. LANTAI

1967 I

HIRADÓ

= = = = =
= K Ö N Y V T Á R I H I R A D Ó =
= Fejér megye közművelődésⁱ könyvtárosai szá- =
= mára =
= /körlevélként/ =
= = = = =

Sherlock Holmes és az úrutazás.

Sietek megnyugtanni az olvasót – nincs szándékomban afféle "kozmosz krimivel" szaporítani az amugyis szépszámmal tényező bűnügyi históriák sorát. Csupán arról számolnék be, hogyan igyekszünk a dunaujvárosi Városi Könyvtárban új várat építeni régi kövekből – a könyvtári rendezvények, csoportfoglalkozások hagyományos formáinak "összegyurásával" az eddigiektől – úgy érezzük – kissé eltérő stílusú, s talán koncepciójában is friss művelődési fórumot kialakítani. A kör azt a – meglehet, szerénytelen – feladatot tűzte ki célul, hogy a Könyvbarátok Klubja elnevezést mélyebben értelmezve az írásművekben halmozódó érzelmi-gondolati energiákat fölszabadítsa, plasztikusabbá, élőbbé tegye a fiatalok számára. A pszichológusok megállapították, hogy a fiatal érdeklődése 14-18 éves korban a legélénkebb, legsokrétűbb, ekkor alakul ki egyénisége, gondolatköre, s ez a folyamat lényegében a 25. életév körül záródó ifjúkor végéig tart /ld. pl. Nowogrodzki, Tadeusz: Fejlődéslélektan. Bp. 1964, Tankönyvek. 181 l./.. Ennek az intenzív érdeklődésnek a jó értelemben vett kihasználására törekedtünk, amikor a klub programját kialakítottuk.

Meg kell még jegyeznem, hogy a foglalkozások alig fél

éve, mult év októberében kezdődtek. Beszámolómban így nemcsak a tapasztalatok ismertetésére szoritkozom, az egységesebb kép kedvéért a megvalósításra váró tervekkel, elképzelésekkel együtt mutatom be a klub működését.

A jellegek egyeztetéséről.

Régóta foglalkoznak a közművelődési könyvtárak rendezvények sőt csoportfoglalkozások szervezésével. Ám a legutóbbi idő-kig /elsősorban a könyvtárosok humán képzettsége következtében/ többnyire leszűkült, az irodalomra korlátozódott ezek tematikája. Nem kell sok szóval bizonygatni, hogy a könyvtár nem szépirodalmi gyűjtemény. Jellegét tekintve az emberi ismeretrendszer egészét összefoglaló és továbbsugárzó intézmény, ami egyre fokozottabb szerepet kap /és vállal, például az ifjusági klubok szervezésével/ a korszerű műveltség széleskörű elterjesztésében. Természetes, hogy ennek a sokrétűségnek nemcsak az állomány összetételében, hanem a rendezvényekben is tükröződnie kell. Amikor könyvbarát-klubot alakítunk, nem irodalmi, művészeti, stb. kört, hanem a könyvtár differenciált jellegét kifejező, sajátos formában megvalósító önművelő csoportot hozunk létre.

Csak aláhuzza ezt a törekvést az a tapasztalat, hogy az egyetlen ismeretág tanulmányozására szervezett klubok / s itt válasszuk külön a produktív tevékenységet végző képzőművész, fotó-, stb. szakköröket/ egy-két év alatt kimerülnek. Témájukat az adott szinten feldolgozzák, a problémák újabb, magasabb szintű megisméltlésének gyakorlati akadályai is vannak, a klubtagok kezdeti lelkesedése-fogékonysága sem maradt olyan élénk többnyire, hogy erre a repetícióra fussa, s megszűnnek a foglalkozások. Az sem elhanyagolható szempont, hogy ha szak-klubot szervezünk, az azonos érdeklődésük viszonylag szűk körére támaszkodhatunk csupán, s a többséget elveszítjük.

Olyan programot igyekeztünk tehát kialakítani, amely kalei-

doszkópszerűen tükrözi korunk izgalmas és aktuális, mellett a fiatalok /bár a tapasztalatok alapján bátran mondhatjuk, hogy az egész felnőtt korosztály/ érdeklődését megragadja; az ismeretnyújtás alapkövetelményét oly módon terjeszti ki, hogy egyuttal közkeletű, de nem eléggé értett ismeret problémákat tisztázzon, rendszerezzen; végül rugalmasan továbbfejleszthető, s így alkalmas az érdeklődés állandó ébrentartására. A klub tematikájában így jól megfér egymás mellett a detektivek detektive utáni "nyomozás" és a korszerű tudomány kérdéseinek ismertetése, a politikai és művészeti érdeklődés kielégítése.

Egy klub két programja

Prózai, de megkerülhetetlen kérdés, hogyan váltsuk valóra ezeket az elképzeléseket anélkül, hogy a színvonal csorbát szenvedne, engednünk kellene a sokszínűség igényéből, s tulságosan nagy időközönként tartjuk a foglalkozásokat, hiszen a rendszeresség, a klubtagok összefogása is fontos célja a körnek. A problémát egy "vezérprogram" és egy "kísérőprogram" kidolgozásával igyekeztünk megoldani. A megalakulástól 1967. végéig terjedő időre hét előadásból álló sorozatot terveztünk, ami a klubfoglalkozások gerincét alkotja. Ezekre a legautentikusabb előadókat hívtuk meg, ezzel is súlyt adva a klub működésének.

UTAZÁS DETEKTIVIÁBA

/A krimi lélektana és helye az irodalomban/

Vendégeink: Kolozs Pál író, Várkonyi László nyomozó százados.

KORUNK TUDOMÁNYA - A KIBERNETIKA

/Látogatás a gondolkodó gépek társadalmában/

Vendégünk: Csató István szakíró

TÁRSASUTAZÁS BULGÁRIÁBA

/A Népek Barátsága mozgalom jegyében/

Vendégünk: A Bolgár Kultura munkatársa

. . .AZ IRÁS MEGMARAD

/Az irás, a könyv és a könyvtár világtörténete/

Előadó: Galántai Béla könyvtáros

VARÁZSCSIZMÁBAN A FÖLD KÖRÜL

/Külföldi utiélmény-beszámoló/

Vendégünk: közös megállapodás szerint

SZABAD-E ÉNEKELNI?

/Találkozás fiatal könyvtáros költőkkel/

Vendégeink: Ágh István, Bella István költők

"KILÉPŐ" A VILÁGÜRBE

/Az úrkutatás eredményei, jövője/

Vendégünk: Nagy Ernő szakíró

/Nagy Ernő szereplése feltételelesmódban, vele még nem vet-
tük fel a kapcsolatot./

Az első előadás vendégpárosára hívnám még fel külön is a figyelmet. Szerencsésnek bizonyult az az elképzelés, hogy a bűnügyi regényt-filmet-tv-játékot ne csak mint az irodalom egyik ágát elemezzük, hanem komplexebbé tegyük a vizsgálatot, s magával a valósággal vessük össze lehetséges és irreális elemeit. S ez nem csupán ebben az esetben érvényes. Minél többszempontu az adott kérdés fölvetése, változatosabb a megoldása, annál teljesebb ismereteket kapunk róla - s érdekesebbé válik a műsor.

A "vezérprogram" előadásaira kéthavonként kerül sor, foglalkozásokat viszont minden második héten tartunk. Természetesen a közbeneső összejöveteleknél is figyelembe vesszük a - könnyebb, szórakoztatóbb jellegű - ismeretterjesztés követelményét, ám ezen túl külön előnyei is vannak ezeknek a találkozásoknak. Részint ilyenkor formálódik a klub közösségé, részint pedig ezek során kapcsoljuk a könyvtárban működő csoportot a város szélesebb művelődési körébe - ami az előzőekhez hasonlóan a könyvtár heterogén ismereteket közlő jellegéhez, népművelési funkciójához tartozik.

Az együttműködés új formája

Tulajdonképpen ezektől a helyi lehetőségekre épülő foglalkozásoktól féltünk legjobban - tudjuk-e változatos és érdeklges programjukat biztosítani. Nos, hamarosan kiderült, hogy nagyon széles a választék, még ha olykor kissé szokatlán módon kell is alkalmazni a "lehetőségek" fogalmát.

Legkézenfekvőbb volt, hogy felkértük a városban működő irodalmi szinpadokat, mutassák be nekünk új műsoraikat. Ezeket, hiszen az összeállítások is többnyire úgy készülnek, egy-egy eseményhez kötöttük, illetve meghatározott alkalomra kérjük a jövőben /mint a budapesti nemzetközi költőtárlalkozó, a Forradalmi Ifjusági Napok, stb./. Kell-e külön mondani, az ilyen összekötőszöveges irodalmi montázs nemcsak pusztá szórakozást nyújt, hanem fölhívja a figyelmet az aktuális kérdésekre, s jelentékeny a politikai telítettsége is.

A saját-szervezésű előadások mellett figyelemmel kísérjük a város egyéb kulturális programjait is. Például amikor a helyi filmklub bemutatta tagjainak a legutóbbi országos amatőrfilm-fesztivál díjnyertes műveit és meghívott néhány alkotót, mi is kértük, hadd vegyünk részt az esten. Ez a közös összejövétel nemcsak azt jelentette számunkra, hogy hasznos és érdekes programponntal gyarapodott tematikánk, hanem megegyeztünk a filmklubbal, hogy továbbra is tartjuk az aktív kapcsolatot /pl. egy későbbi időpontban mi hívunk meg egy forgatókönyvirót, s ekkor a filmesek lesznek a klub vendégei, és így tovább/.

Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy a Könyvbarátok Klubja rövid idő alatt a város legszínesebb tematikájú, legmozgékonyabb, s hasznosságában sem az utolsó helyen álló művelődési csoportja lett /bár tényleges működése még mindig jóval elmarad az elképzelések mögött/. Az elismerés jelének tekintjük, hogy most már nemcsak mi kérünk - nekünk is a-

jánlanak föl műsorokat /társadalmi munkában, mert tisztelet-díjat kizárólag a Budapestről meghívott előadóknak tudunk fizetni/. A Dunai Vasmű nemzetközileg is ismert öntevékeny művészeti együttese vállalta például, hogy összeállít számkra egy irodalmi-zenei-táncszámokból álló kamaraműsort. Sőt, e sorok írása előtt néhány nappal keresett meg bennünket a Bartók Béla Művelődési Ház igazgatója. Belépődíjas irodalmi estet rendeznek fővárosi művészek közreműködésével, ami azonban a Könyvbarát Klub tagjai - tekintettel arra, hogy minden rendezvényünk ingyenes - belépőjegy váltása nélkül vehetnek részt.

Am a lehetőségek nem merülnek ki az öntevékeny együttesek műsorainak felhasználásával. Csak címszóként sorolom fel a kerámikus, bélyeggyűjtő szakkört, a barkács-kört, rádióamatőrököt, fotósokat, amatőr csillagászokat, stb., stb. Minden városban, de községekben is tucatnyi található ezekből. Tagjaik számtalan érdekes dolgot mondhatnak munkájukról, ami kellőképpen előkészítve világnézeti-esztétikai nevelésre az általános műveltség emelésére is alkalmas, s nem utolsó sorban kedvesináló lehet egy-egy hasznos "hobbyhoz". Más szempontból is színesítik ezek foglalkozásainkat. Magától értetődő, hogy az összejövetelekre kiállítást készítünk, s nemcsak a szűken vett témára vonatkozó, hanem a tartalmilag kapcsolható területek /pl. a tárgyalt kort reprezentáló zenei-irodalmi-képzőművészeti, vagy kibernetikai-matematikai, logikai-automatizálási, csillagászati-filozófiai, stb./ anyagából is. Az említett körök viszont a könyvkiállítást érdekesen egészíthetik ki saját munkáik bemutatásával. Ahol erre lehetőség van, akár rendszeresíteni is lehet a könyvtárban a képzőművészeti, bélyeg-, barkács-, stb. kiállítások rendezését. Csak megjegyzem, hogy a szükségből /helyhiány/ erényt kovácsolva ezt a formát is felhasználjuk az intézmények közötti együttműködés erősítésére, így a Bolgár Kultúra kiállítását a művelődési házban rendezzük meg, ami

együttal összvárosi érvényüvé teszi bolgár estünket.

Bizonyára az eddigiekből is megállapította már az olvasó, hogy a "kisérőprogramot" szervezetten működő együttesek, szakkörök, esetleg intézmények vagy hivatalos szervek /közlekedésrendészet, ejtőernyős szakosztály, stb./ közreműködésére építjük. Ugy érzem, az élőbbé, élményszerűbbé teszi tematikánkat és foglalkozásainkat, s a város mai életének megismertetésére is alkalmas /ami nem zárja ki természetesen a helytörténeti vonatkozású régészeti előadás és kiállítás jogosultságát sem/. A helyi adottságok azonban szükségessé tehetik tanárok, TIT-előadók, különböző szakemberek bevonását - egy kis találékonysággal számtalan irányban és módon lehet továbbfejleszteni az alapsémát, úgy, hogy a kör szervezeti és tartalmi egysége is megmaradjon.

A formák változatossága

Kalidoszkópszerűnek neveztem a tematikát - nos, ez a megoldásokra, módszerekre is érvényes. A "vezérprogramból" könnyen kitűnik, hogy többségében író-olvasó találkozókat tartalmaz. Ám a hagyományos, "hogyan lett író", min dolgozik most", stb. obligát kérdésekkel jellemezhető találkozók helyett nem az író személyét, hanem az általa képviselt témát helyezük előtérbe, amint ez ma már egyre természetesebbé válik. Fiatal költő-vendégeink esetében sem csak életrajzokra és /amugyis megismerhető/ verseikre vagyunk kíváncsiak, hanem véleményükre a mai irodalomról, a fiatalok műveltségéről és művelődéséről /hiszen mindketten találkoznak ezzel a problémával munkahelyükön is/, stb.

Kedvezően fogadták a klubtagok, hogy egy-egy témát természetesen a vonatkozó irodalom ajánlása mellett - filmvetítéssel készítünk elő. Ám hamarosan bebizonyosodott, hogy a vetítés - még ha két-három kisfilmet pergetünk is egymás után - önmagában nem kielégítő program. Ha mást nem, leg-

alább megbeszélést, vitát kell kezdeni a témáról a klubvezető vagy valamelyik klubtag irányításával, máskülönben hiányérzet, a lezáratlanság rossz utóíze marad vissza a résztvevőkben.

A vita egyébként is fontos eleme a foglalkozásoknak. Nem egyszer már a "hivatalos" program lezárása után, a kötetlenebb keretek között magunk kedvére indított eszmecsereben dolgozzuk fel a hallottakat, s ez újabb inspirációt adhat a téma bővebb megismerésére. Viszont egy nehéz problémát is fölvet a hasonló alapon rendezett viták rendszerszerűsítése. Ma márnevetséges lenne polihisztorokról beszélni, a klubvezetőnek /mint általában a könyvtárosnak/ kissé mégis azzá kell válnia. Ha támaszkodhat is az egy-egy témában jártasabb klubtagokra, érdemben részt kell vennie a vitákban, sőt többnyire irányító szerepet kell vállalnia a többiek, már csak "vezetői mivoltánál" fogva is, végső soron ugyanis az ő véleményére apellálnak. Tovább megyek - törekednie is kell bizonyos tekintély megszerzésére a klub sikeres működése érdekében, s kissé a könyvtár nevében is. Nem lehet univerzális szakember, de ismernie kell a kibernetika alapfogalmait és a csillagászat lényegét, legyen jártas az irodalomban és értsen valamit a képzőművészethez, igazodjon el a sportban és tájékozódjon a biológia problémái felől... Voltaképpen éppoly alaposan fel kell készülnie a foglalkozásokra, mint a tanárnak az órára, ha valóban hasznosá akarja tenni az összejöveleket. Arra az esetre is vonatkozik ez, ha a témát jól ismerő előadó a klub vendége, hiszen neki kell a csoport érdekeit képviselnie az előadás előkészítésétől a kérdések föltevéséig, minden fázisban.

Korántsem jelenti ez a klubtagok háttérbe szorítását, ellenkezőleg. Arra törekszünk, hogy minél aktívabban vegyenek részt a közös munkában. Csaknem mindegyiknek van kedvenc témája, amivel részletesebben foglalkozik, külföldi

utazáson vett részt, ahol fényképfelvételeket is készített, az iskolai szakkörben vagy a munkahelyén olyan problémával találkozott, amit érdemesnek tart ismertetni - megannyi alkalom kiselőadások tartására. Van, aki szívesen tart vita-indítót a vietnami eseményekről, lehet recenziókat készíteni könyvről, filmről, tv-játékról, föl lehet használni a program színesítésére a rejtvényfejtés, vetélkedők dívatját, s természetesen ha a társaság már összeszokott, a további tervek kialakításában is jelentős szerepet kell nekik juttatni.

Előbb egymás megismerése, majd a kötetlenebb klubélet kialakítására és megszilárdítására jó alkalom egy-egy játékos foglalkozás beiktatása a programba. /Hasznos ötleteket ad ehhez pl.: Klubéletről-klubvezetőknek. Bp. 1964, Népműv. Int. 69 l.; Révész Zsuzsa: Száz játék felnőtteknek. Bp. 1954, Művelt Nép. 98 l.; 100 játék klubvezetőknek. Összeáll. és szerk.: Legény Miklósné. Bp. 1965, Népműv. Propaganda Iroda. 74 l./ Általában, érdemes gondot fordítani arra, hogy a tartalmasabb programokat könnyebb fajsúlyu, kifejezetten szórakozásra szánt összejövetelek váltsák fel időnként.

Néhány szó a gondokról

Örömmel olvastuk a Könyvtáros hiradását a csillebérci tanácskozásról /Mikó Zoltán: A művelődési körökről é ifjúsági klubokról. = Könyvtáros, 1966. 12.sz. 698-702. l. v.ö. még N. Rácz Aranka problémafölvető cikkével. A közművelődési könyvtárak ifjúsági szolgálata. = Könyvtáros, 1966. 7.sz./, mert annak megerősítését láttuk benne, hogy lényegében helyes elképzelés alapján működik klubunk. A gyakorólát azonban felemás megoldásokat hozott. A szervezés viszonylag rövid időszakában a vártnál nagyobb érdeklődést váltott ki a program. Hetvenen jelentkeztek, akik folyamatosan akartak résztvenni a munkában, sokan pedig - azok

közül is, akik már tul vannak a KISZ-koron, hiszen minden foglalkozásunk a legszélesebb értelemben nyilvános - jelezték, hogy szívesen eljönnének egy-egy alkalommal. Ám sokan eleve nem jöhetnek, mert a foglalkozások időpontjában délutánosak az iskolában, vagy a három műszak teszi lehetetlenné rendszeres megjelenésüket, s lassan "kikopnak" a klubból. Végül mintegy husz főnyi törzsgárda maradt; ám valódi, a könyvtár köré szervezett klubéletet ezekkel sem alakíthatunk ki - nincs önálló helyiségünk, s a kéthetenkénti találkozások közötti intervallum tulságosan nagy szünetnek bizonyul.

A klubtagok között van diák és könyvelő, mérnök és segédmunkás. Igaz, a program egyformán érdekli őket, előzetes ismereteik, a foglalkozásokkal szemben támasztott igényeik azonban nagy eltéréseket mutatnak. Érthetően nehéz probléma ezeknek az összehangolása, arra azonban már csak a létszám miatt sincs mód, hogy a műveltség alapján több körre bontsuk a klubot.

Más szempontból is fölvetődhet hasonló nehézség. Tartottunk egy zenei előadást, amit a résztvevők kérésére sorozattá fejlesztettünk /hat előadás sztereo-hanglemezekkel és diavetítéssel illusztrálva, a zenetörténet nagy korszakairól/. A klubtagoknak azokban csak egy része élvezi, vagy igyekszik megszeretni a zenét. Tehát hat alkalommal mondjunk le a többiek részvételéről, vagy az érdeklődőket foszszuk meg az élménytől, sőt adjuk föl a zenei műveltség terjesztésének igényét...

Végezetül az sem mellékes, hogy a napi feladatok ellátása mellett jóval kevesebb idő és energia jut a klub szervezésére, működésének biztosítására, mint az kívánatos lenne.- Számos probléma vetődik fel a terveknek a gyakorlatban való megfogalmazása közben, aminek számbavételére és elhárítására jó, ha már a klub megalakítása előtt gondolnak a könyvtárosok.

Nem szándékoztam a téma minden részletére kitérni, sőt olyan fontos elvi kérdést, mint az ifjúsággal való foglalkozás jelentősége /legfrissebb anyagként ld. N. Ráczi Aranka: Ifjúsági szolgálat a kiskönyvtárakban. = Könyvtáros, 1967. 2.sz. 66-69. l./, a gyakorlatban szinte létfontosságú propaganda, folyamatos szervezés problémája, stb. nem is érintettem. Ehhez egy nagyobb igényű, a klubtémát sokrétűen elemző tanulmányra lenne szükség. S ez egyuttal - gondolom, nem egyéni - igény is. A könyvtári klubfoglalkozások egyre szélesebbkörű szervezése, jelentőségük növekedése időszerűvé tenné egy átfogó, a "saját kárukön okulás helyett a csoportoknak segítséget nyújtó munka közreadását.

Galántai Béla

A SÁROSDI KISZ KÖNYVBARÁT KLUBRÓL

Ha a sárosdi Könyvbarát Klub történeti kialakulásáról akarok írni egészen 1963-ig kell visszamenni. Ugyanis akkor kezdődött el a "Versbarátok Körének" foglalkoztatása. Ezeket az összejöveteleket a könyvtárban tartották havonta egy alkalommal kölcsönzés után 6-8-ig. Látogatóinak száma 15-20 fő volt. A kört egy irodalom tanárnő vezette, aki párhuzamosan foglalkozott a régi és a mai magyar irodalommal, - főleg a költészettel.

A Kör tagjai KISZ fiatalok voltak, azonban titkár változás és egyéb okok miatt felbomlott. Tagjai nem lettek hűtlenek a könyvtárhoz, továbbra is szorgalmasan látogatták.

1966 őszén könyvtárosunk Tárnoky Lászlóné a sárosdi kulturotthon tiszteletdíjas igazgatója lett, s így maximálisan biztosított a könyvtár és a kulturotthon együttműködés-

se. Egyre több fiatal látogatta a könyvtárat. Közös összefogással; hiszen a fiatalok maguk is akartak egy klubot - megpróbáltuk újra feléleszteni a Versbarátok Köré-t. KISZ szervezettel is jó az együttműködés, a KISZ titkár is segít, s így létrejött a fiatalok klubja, melyet KISZ Könyvbarát Klubnak neveztek el, - a fiatalok maguk között csak "Könyvbuli"-nak hívják. -

Nem várt sikerrel indultak a foglalkozások, ahol eddig 40-nél kevesebben még nem voltak. A klubot azok látogathatják, akik könyvtári és KISZ tagok. A legutóbbi foglalkozáson már 69-en voltak. Persze vannak akik csak azért jönnek el, hogy műsor után táncoljanak, de ezek száma remélhetőleg csökken majd, és őket is érdekli majd az irodalom.

A klub vezetője a könyvtár részéről könyvtárosunk, a KISZ részéről Tarcsi Julia pedagógus KISZ titkár.

Könyvtárosunk szívégyének tekinti a klubfoglalkozásokat, szeretettel és kedvesen foglalkozik a fiatalokkal, akik viszont szeretik őt és problémáikkal felkeresik.

A tagok életkora 15-21-ig. A foglalkozások szombatokként 19 órától 21-22 óráig tartanak.

Az eddigi foglalkozások:

I. fogl.: 1966. dec.

- Ismertettük a klub célját
- Versek, szavalatok 2-3
- Könyvtár szolgáltatásai, könyvállomány sokrétősége
- Uj könyvek ismertetése
- Végül a KISZ szervezet zenekara tette hangulatosabbá az estét.

II. fogl.: 1967. jan.

- Berkesi: Huszévesek c. könyvéről vita./Előre mindenki elolvasta a könyvet/.
- Játék
- Tánc

III. fogl.: 1967. febr.

- Gábor György: Gondolatok Könyvé-ből aforizmák
- Könyvismertetések
- Könyvismertetéseket a könyvtáros végezte, de a könyvek-ből mindjárt fel is olvastunk részleteket.

IV. fogl.: 1967. márc.

- Márciusi vers
- Aforizmák
- Tabi László: Szigoruan bizalmas c. könyvéből vidám jelenet
- Társas játék
- Tánc

További terveinkről:

1967 április: Költészet Hete: Író Olvasó Találkozó

május : Irodalmi Séta Székesfehérváron

junius : Megemlékezés az Ünnepi Könyvhétről

Irodalmi Totó

Ünnepi Kiadványok ismertetése.

Foglalkozásokra a könyvtárba járó folyóiratokat átvisszük, s átviszünk egy-két új könyvet is. Problémák is akadnak, - nincs megfelelő helyiségünk. Jelenleg a kulturház nagytermében vannak a foglalkozások, ami minden, csak nem barátságos környezet. Kellene néhány irodalmi társasjáték is. A fiatalok meglepően aktívak a foglalkozásokon, szívesen jelentkeznek szereplésre, nem kéretik magukat. De nemcsak szereplésre jelentkeznek, hanem a tavaszi szünetben vállalták, hogy a könyvtár nagytakarításában is segítenek. Sokat segítenek az összejövetelek hangulatosabbá tételében.

Stuhl Éva

BUVÁR KLUB BICSKÉN

Mult év november végén alakult meg klubunk, tagjai 11-14 éves gyerekek. Célunk, hogy a gyerekek tanulmányaival párhuzamosan, foglalkozásaink témáját úgy állítsuk össze, mintegy kiegészítésül szolgáljon azokhoz a tananyagokhoz, amelyeket idő hiánya miatt az iskolában csak érinteni tudnak. Érdekessége folytán viszont megéri, hogy tüzetesebben foglalkozzunk vele. Mégpedig, "buvárkodjunk" a lexikonokban, és egyéb ismeretterjesztő munkákban. Ez egyúttal szolgálja a gyerekek tájékozódását a kézikönyvek használatában. Másik haszna, ha a gyerek valamilyen témáról hall, ösztönzést nyer, hogy értesülésére bővebb magyarázatot keressen. Megtanulja, hogy minden témát érdeklődési fokához mérten kibővíthet, ha a megfelelő könyvekben hozzáolvas. Tehát felkelti igényét, ne elégedjen meg hiányos, felületes ismeretekkel.

Az iskolában Afrikával ismerkedtek. A téma végtelen gazdag. Tehát ehhez kapcsolódva kidolgoztuk az alábbi programot: Cimeket állítottunk össze és kiosztottuk kutatásra. /Ebben az esetben a felnőttek birodalmába is bejöhettek anyagot gyűjteni/.

Afrika művészete	2	gyerek	vállalta
Abesszinia	1	"	"
Krokodil	2	"	"
Kittenberger K.	1	"	"
Magyar László	2	"	"

Összegyűjtötték a megadott cimeknek megfelelő anyagot, s mindegyik kerek kiselőadás formájában beszámolt kutatása eredményéről. Hogy előadásukat színesebbé tegyék, levetítettük Marokkó és az Afrikai vadászok című filmeket és Magyar László életéről szóló diafilmet. Szinte csalódottan felmorajlott a gyerekhad, amikor be kellett fejeznünk a foglalkozást.

Természetesen a komoly foglalkozás mellett jut idő minden

alkalommal vidámságra, játéokra is. Minden foglalkozás után diafilmet vetítünk, ezt a gyerekek egyébként ki is követelik. Ezek a nagy gyerekek nagyon szívesen nézik a mesefilmeket. Ha a témához szemléltetésül vetítünk filmet, akkor az összejövettel játékkal zárjuk. Például az Afrika "kutatás" befejezéséül afrikai játékokat játszottunk, melyeket a Népek játécai című könyvből vettünk. Meglepő eredményt hozott az a szinte játéknak már nem is nagyon minősíthető "kitalálós", amikor regényrészleteket olvastunk fel és ki kellett találniuk ki írta a művet és mi a címe. Nyolc könyvet választottunk ki erre a célra, kisebb nagyobb forgási sebességű könyveket, de egyetlen könyvnél sem jelentettek be "szabad a gazda"-t, mind megfejtették.

Gyermekolvasóinkkal az ilyen formában történő foglalkozás már ez alatt a rövid idő alatt is azt mutatja, jó eredményt vált ki. Igényesebbé válnak a könyv kiválasztásában és minden felmerülő problémának keresik a miértjét. A kölcsönzési idő alatt figyelemmel kísérve ezeket a gyerekeket, észrevettük, a legtöbbet ők használják a kézikönyveket. Sok esetben két könyvosere között is bejönnek, csak azért, hogy valamilyen felmerült problémára választ kapjanak, vagy maguk megkeressék. Ezekből a gyerekekből aktív olvasók válnak, s olvasmányaikat módszeresen állítják össze. Nem maradnak el akkor sem, ha kiöregednek a gyermekkönyvtárból és szétszélednek a különböző életpályákhoz vezető utakon.

Bár még az utkeresés időszakában vagyunk, levonhatjuk azt a következtetést; hasznos időtöltést biztosítunk olvasó gyermekeinknek és sok-sok olvasót nyerünk a felnőtt könyvtár számára. Ha nem is pont a mi könyvtárunkban, de bármerre vetődnek, a könyvtárat biztos, hogy felkeresik.

AJÁNLÓ POLC A RÁDIÓ- ÉS TELEVIZIÓ MŰSORÁHOZ

A GYERMEKKÖNYVTÁRBAN.

A rádió és a televízió műsorait a gyerekek is hallgatják, nézik. Nem minden családban gondoskodnak azonban arról, hogy a gyerekek a nekik szánt, vagy a nekik is való műsorokat figyeljék. Ebből kiindulva határoztuk el, hogy a gyerekek részére is hétről-hétre műsor-ajánlatot készítünk. A gyermekujságok állványának egyik oldalát használtuk fel erre a célra. A négyolcos állványrész felett színes, rajzos műanyag táblát helyeztünk el "A te műsoraid" felirattal. A polcok szélén könnyen cserélhető kis feliratokon tüntetjük fel a heti műorból ajánlott 5-7 adás címét, időpontját, s a műsor-kiírás felett, a polcokon ajánlott irodalmat helyezünk el.

Az ajánlópolc közelében székek és asztal van. A kis olvasók közül igen sokan telepednek ide, elolvassák a kiírt műsorok címét, lapozgatnak a kihelyezett könyvekben. A kiállított könyvek többségét ki is kölcsönzik.

Egy évi tapasztalataink szerint hasznos, jó nevelőeszköz ez az ajánlópolc, mert rászoktatja a gyerekeket arra, hogy tudatosan alakítsák szabadidejük programját.

Az ajánlópolc szerkesztése közben felmerült néhány probléma. Vannak olyan gyermekműsorok, amelyekhez nem tudunk könyvet ajánlani, mert nem ismerjük előre a műsor tartalmát. Ilyenek: a "Zsebtévé", a "Játékpole" című műsorok. A televízióban a "Barkácsoljunk!", a rádióban a "Nem boszorkányság, technika!" című műsorokra a barkácskönyvek kiállításával hívjuk fel a figyelmet, a "Zenekedvelő gyerekek" című műsorhoz is mindig tudunk ajánlani könyvet, ha nem is szorosán az éppen soronkövetkező adás tárgyához.

A "Harsan a kúrtszó" és a "Hétmérföldes kamera" című uttörő h iradókkal is fennáll a könyvajánlás problémája. A kisdobos és órsvezető kézikönyveket nem állithatjuk ki hétről-

hétre. Ujabban a Pajtás és a Kisdobos című lapok cikkeit használjuk fel ezekhez a műsorokhoz.

Az Iskolarádió és Iskolatelevízió műsorait részletesen előre ismerteti a Rádió-és TV Ujság, így igen jól válogathatunk hozzá irodalmat.

A rádió és televízió műsorajánlás, és a könyvajánlás a műsorokhoz érdekes és hasznos beszélgetésekre ad alkalmat a gyermekkönyvtárosnak olvasóival. Tájékozódhatunk érdeklődésük, izlésük irányáról, megnyilatkozásaikból megismerjük az alakuló egyéniséget, a különféle környezeti hatások lerakódásait.

A rádió és a televízió egy-egy műsora igen nagy hatással van a gyerekekre. Ezért fontos irányítani műsorválasztásukat, és a szerzett élményeket olvasmányokkal is elmélyíteni, kiegészíteni.

Műsor és könyvajánlásunkból példaként bemutatjuk egy februári és egy márciusi hét anyagát:

Február 13-19. Kedd. Kossuth 11.00: Iskolarádió Irodalom.

Petőfi és Arany barátsága.

irod: /Arany János - Petőfi Sándor/:

Arany és Petőfi levelezése.

Szilágyi Ferenc: Mintha pásztortűz
ég...

Illyés Gyula: Tűz vagyok...

Kedd. Kossuth 14.25: Százszorszép.

Mesejáték. Andersen meséjéből

irod: Andersen meséi

Kedd. TV 18.00: Barkácsoljunk!

irod: Nagy barkácskönyv

Csütörtök. Kossuth 14.40: A havas Bulgáriában.

Utijegyzet.

irod: Bulgáriai utikönyv 1965.

Szombat. Petőfi 17.15: Fejbólintó Johanna

Rádiójáték. Irta: Tóth Eszter
irod: Tóth Eszter: A mi utcánk.

Szombat. Petőfi 14.08: Petőfi utján

"Egri hangok"

irod: Illyés Gyula: Tűz vagyok...

Petőfi Sándor összes költeményei

Vasárnap. Petőfi 13.03: Jácint urfi a füllentők bi-
rodalmában

Mesejáték. I. rész

irod: Rodari: Jácint urfi a füllentők
birodalmában

Vasárnap. TV. 10.15: Tom Sawyer kalandjai

Háromfelvonásos vigjáték

irod: Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai.

Március 20-26-ig Hétfő. Kossuth 15.15: Fáklyavivők. III.r.

Dalok, hősök, emlékek 1919.

irod: /Seres József/: Május piros ha-
rangjai.

/Kanizsai-Nagy Antal/ A forradalmok hő-
sei

Horváth-Kékesdi: 133 nap.

Tatay: Puskák és galambok

Kedd. Kossuth 10.10: Illyés Gyula: Ifjuság. Elbe-
szélő költemény

irod: Illyés Gyula: A költő felel. Válo-
gatott versek

11.00 Iskolarádió. Irodalom, 7. oszt.

Arany János balladái

irod. Arany János balladái

14.26: A tövisdisznó

Kolozsvári Grandpierre Emil meséje

irod: Kolozsvári: A lóvátett sárkány.

Vidám népmesék.

Televízió 20.20: Veszélyes világrész.

Antarktisz

irod: Dékány András: A sarkvidék
meghódítója

Roald Amudsen élete

Centkiewicz: A hatodik világrész
titka

Centkiewicz: Nansen utja

Csütörtök. Petőfi 10.00: A husvéti tojások.

Mesejáték

Móra Ferenc meséjéből

irod: Móra Ferenc: Mesék

Móra Ferenc: Dióbél királyfi

Vasárnap. Kossuth 15.08: Cincafarkinca és a
többiek

Mesejáték. Irta: Thonbjörn Egner

irod: Egner, Thonbjörn: A három
jószivü rabló.

Vicze Józsefné

A FEHÉRVÁRCSURGÓI LETÉTI KÖNYVTÁRTÓL A KLUBKÖNYVTÁRIG...

Ha végig nézek izlésesen berendezett gyönyörű klubkönyvtárunkon, - önkénytelenül - visszapillantást teszek a közelmúltba. Hogy is kezdődött? Hogyan indult hódító útjára nálunk a könyv? Kevés adat áll rendelkezésre abból az időből, amikor még letétként kapta a könyveket a móri Járási Könyvtártól és azt kölcsönözte. Egyik, 1956 szept. 5-én kelt átadási jegyzőkönyv 437 kötet könyvről tesz említést. Könyvtárunk 1958. nov. 30-án került községi kezelésbe, ezen a napon történt az első bejegyzés az 1. számú leltárkönyvbe. 1959-től költségvetés biztosította az állomány gyarapítást. 1961-ben a Megyei Könyvtár 24.000 Ft-os költséggel korszerűsítette és áttért a szabadpolcos kölcsönzésre. A második 5 éves terv első évében, 1961-ben már 1026 kötet saját könyve volt, 1965-ben pedig 2875 kötetre szaporodott. Két kiragadott számadat eredményes munkáról tanuskodik: míg 1962-ben 132 olvasó 1079 kötet könyvet olvasott, 1964-ben már 426 olvasó 7212 kötet könyvet kölcsönzött, a lakosság 17,6 százaléka volt könyvtári tag. Nagy öröm volt számunkra, amikor a költségvetési keret lehetővé tette, évenként 1-1 polc vásárlását és kiselejtezhettük a kopott, csunya szekrényt, vagy amikor sikerült függönyt, az asztalokra pedig csinos kézimunkát készíteni, vagy a Megyei Könyvtártól és a helyi F.M.SZ-től több ezer forint értékű könyvet kaptunk ajándékba. Amint szaporodott a könyv, nőtt a gond is. Kicsi lett a könyvtár... Hiába volt a sok könyv, több mint ezer kötet nem juthatott az olvasó kezébe, mert egy szekrénybe tömve, a többi egy sötét, nyirkos raktárban volt egymásra halmozva. Mindez a múlté... 230.000 Ft. költséggel községünk olyan művelődési otthont és klubkönyvtárat kapott, amelyen nincs még egy a móri járásban. Az új polcokon 3220 kötet könyv sorakozik, kárpitozott ülőbutorok, televízió, 11 féle folyóirat, társasjátékok, ragyogó parkett, függönyök, szőnyegek teszik otthonossá. Amikor rendezkedtünk, nagy gondot

okozott, hogyan pótoljuk a hiányzó szakjelzőket, eligazító feliratokat. A múlt évben kétszeri rendelésre sem küldött az ÁKV. Sebaj! Könyvjavító brigádunk maradék anyagából megpróbálok kasirozni. Ha présbe tehettem volna, csak szakértő venné észre a különbséget, olyan jól sikerült.

Most az a feladat vár ránk, hogy a paraszt lakosság köréből ne csak 15 olvasónk legyen, a régi olvasókhöz és a KISZ korosztályu lányokhoz a presszó által "elhódított" fiukat is beszervezzük a könyvtárba.

Író-olvasó találkozókát kétév óta rendezünk, legnagyobb sikere Jobbágy Károly költőnek volt. Olvasóink kritikai érzékének fejlesztésére könyvankétot terveztünk. Az irodalmi-és művészeti izlésre nevelésben a tv lesz segítségünkre. Perspektíváink biztatóak, s ha valamit nagyon akarunk, meg is tudjuk valósítani.

Sáfár Sándorné

A MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVHÓNAP ESEMÉNYEI, A BICSKEI JÁRÁSBAN.

Könyvtáraink életében évek óta megszokott esemény február hónapban a mezőgazdasági könyvhónap és ezen belül a szakíró-olvasó találkozók szervezése. A községi munkatervek alapján 3 községben szerveztünk szakíró-olvasó találkozót. Bicskén és Válon a szarvasmarha tenyésztés, Mányon a baromfi tenyésztés volt az előadások témája. A szervezés alkalmával a termelészövetkezetek javaslattal fordultak hozzánk, hogy miután a téma iránt érdeklődő tsz dolgozók az állatgondozók köréből kerülnek ki, jobb lenne, ha az előadást a délelőtti órákban rendeznénk meg, mert az állatgondozók késő estig dolgoznak és az előadás alkalmával fáradtan jelennének meg, miáltal az előadás célját nem érné el. Kérésüket teljesítettük és a szarvasmarha tenyésztésről szóló előadásokat a délelőtti időpontra helyeztük át.

Február 20-án Bicskén rendeztük az első előadást. A megjelentek száma azonban a tsz ígérete ellenére alacsony volt - 24 fő - a megjelentek azonban a szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozó szakemberek voltak. Az előadó Bárány György volt a FM főelőadója. Sajnos előadásában oly sok statisztikai adatot fűzött bele, hogy az érdeklődés mind jobban ellanyhult és így a kívánt hatást nem érte el. Hozzászólás ennek következtében nem volt és így a filmvetítés után a találkozó vita nélkül záródott le.

Ugyanezen a napon Mány községben is rendeztünk előadást este 6 órai kezdettel a baromfitenyésztésről. Dr. Gonda Irén, az előadó, rendkívül érdekes és értékes előadást tartott diapozitív vetítéssel. A népes hallgatóság - 61 fő - nagy érdeklődéssel hallgatta végig az előadást, melynek bizonyosságát mutatta az a tény is, hogy számos hozzászóló volt. Sajnos idő hiányában az előadó nem tudott mindenkinek választ adni. Az érdeklődést mutatta az a tény is, hogy az alkalmi könyvtárusnál a kiállított könyvekből 19 db baromfitenyésztésről szóló szakkönyv talált gazdára.

A harmadik találkozóra február 27-én Válon került sor ismét a délelőtti időpontban a szarvasmarha tenyésztésről. Miután az előadóval előzőleg megbeszéltük az előadással kapcsolatos problémákat Bárány György második előadása lényegesen jobban sikerült, kevesebb statisztikai adatot használt fel előadásához, inkább gyakorlati tanácsokkal szolgált. A 39 résztvevő érdeklődéssel hallgatta végig az előadást, melyhez számosan hozzászóltak. Az előadást filmévetítés követte.

A hallgatók véleménye általában az volt, hogy a szakmai tanácsokkal szolgáló előadások rendkívül hasznosak és ilyen előadások megtartását a továbbiakban is igénylik. Az előadások szervezésével kapcsolatosan a délelőtt tartott előadás, ha megfelelő szervezettséggel párosul az adottságok figyelembevételével, amennyiben a szükség úgy kívánja, sikeresek.

ZENEI ESTÉK A KÖNYVTÁRBAN

Ezzel a címmel indított előadássorozatot a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. A szükséges feltételek megteremtése /stereo lemezjátszó, hanglemezyanyag/ tette lehetővé a könyvtáron belüli zenei ismeretterjesztés megalapozását. A sorozat indításának kettős célja van; a kezdő zenehallgatók számára segítséget nyújtani az induláshoz, s a muzsika világában már otthonos hallgatók számára kulturális zenehallgatási lehetőséget adni. A kettős célkitűzés velejárója, hogy az előadások közönségének összetétele kezdetben meglehetősen heterogén volt, de ez a gyakorlatban spontán szelektálódással megoldódott. Azok a hallgatók, akik már rendelkeznek zenei ismeretekkel egy komoly zenei klub törzsközönységét alkotják. Örvendetes, hogy 17-25 év közötti fiatalok. Kérésükre és javaslatukra hetenként egy napon az előadásoktól független, kötetlen programu lemezestet tartunk számukra míg a többiek csak az előadásokat látogatják. Munkánk eredményének elsősorban az utóbbiak részéről kell majd nyilvánulnia, ez azonban még hosszabb idő kérdése.

A foglalkozások hangsúlyos része maga a zene, az előadás csupán kiegészítő, közvetítő jellegű, nem adatokra, zenetudományi és történeti közlésekre törekszik, - az érdeklődő ezt megtalálja a szakirodalomban - sokkal inkább hangulati bevezetésül szolgál.

A zenei ismeretterjesztésnek sajátos módszereit kell kidolgozni, mely természetesen nem lehet általános érvényű, s melynek meghatározói a helyi adottságok, a hallgatóság összetétele, az előadó, a szemléltetéshez rendelkezésre álló eszközök és mindezekkel együtt, az előadás tárgya vagyis maga a zene. Az előadó mindezek figyelembevételével kettős szerepet vállal; utat nyit a zenéhez, de úgy, hogy a hallgatóban ne keltse azt az érzést, hogy a zenehallgatás egy bonyolult és komplikált tevékenység, melyhez magyarázat szükséges, ami nélkül a spontán zeneélvezet diletタントizmus.

A hallgatók természetes zenei ösztönére kell építeni s ezt tudatos pedagógiai módszerekkel továbbfejleszteni.

A rendezvények szükségességét az érdeklődésen kívül igazolja az a törekvés, hogy a mai embert érő oly sokféle zenei hatást - gondolok itt elsősorban a könnyűzene nagy térhódítására - ellensúlyozzuk, segítséget nyujtsunk az értékeléshez, szelektáláshoz, s igényt keltsünk a közönség mind szélesebb rétegeiben a komoly zene iránt.

Megdöbbentő jelenség az, hogy viszonylag stabil irodalmi-képzőművészeti kulturával rendelkező emberek részéről abszolút zenei igénytelenséggel találkozunk, Ezt általában a zenei hallás, a zenei érzékenység hiányával szokás magyarázni. Előadások utáni beszélgetésekből kiderült, hogy ez igen kis százalék esetében áll fenn, sok esetben nem a belső igény hiánya az oka ennek, hanem az, hogy hiányzik a zenével való ismerkedés lehetősége, hiányzik az elindítás. Népművelési objektumaink nem minden esetben és helyen tudják az ilyen jellegű igényeket felkutatni majd kielégíteni, ha foglalkoznak is zenei munkával, az egyszerű megoldásként a felszinen mozgó, alacsony szintű érdeklődés kiszolgálására korlátozódik. Ennek kétségtelen objektív okai is vannak, hiányoznak a tárgyi, személyi feltételek s nem utolsósorban a zenei kultúra szintjének emelése nem tartozott a túlzottan szorgalmazott feladatok közé.

Mindezek figyelembevételével állítottuk össze programunkat s munkánkat a járási könyvtárak segítségével szeretnénk kiterjeszteni a megye területére.

A helyi előadások tapasztalatai jók, a hallgatók száma egyre növekszik s míg az első alkalommal mindössze 15 fő jelent meg, a továbbiakban előadásenként átlag 30 a látogatók száma, ezen felül a már említett, - fiatalokból álló - törzsgárda, akik komoly zenei klubunk tagságát képezik.

Járási székhelyeink közül Mórón már van hagyománya ezeknek a rendezvényeknek, itt az átlagos látogatottság 50 fő, KISZ korosztálybeli fiatalok.

A dunaujvárosi és sárbogárdi járási könyvtárakban csak a közelmúltban indult a sorozat, így ezekről a területekről még sok tapasztalatunk nincs.

A zenei előadásokat a kornak megfelelő irodalmi és képzőművészeti kiegészítéssel látjuk el, részben kiállítás, vetítés, részben pedig utalás formájában. Így egy-egy korszakról, illetve annak művészetéről tágabb képet nyer a hallgató, s jónak bizonyult ez a módszer azért is, mert a frissen szerzett zenei élmény egy, esetleg már meglévő olvasmányélményhez vagy képélményhez is kapcsolódik.

Kovács Gizella

MARX - EMLÉKEK NYOMÁBAN:

A LONDONI MARX-HÁZ

Irta: John Villiamson

Nemsokára századik évfordulója lesz annak, hogy Angliában megjelent Marx Károly "A tőke" című történelmi jelentőségű műve. /A művet 1867 július 25-én adták ki - a ford. megjegyzése./ Az évforduló különös jelentőséget ad a Clerkenwell Green 37/a házban elhelyezett londoni Marx-émlékkönyvtár munkájának.

A könyvtárat 1933-ban szervezték meg annak a konferenciának a határozata alapján, amelyen az angol szakszervezetek, a Kommunista Párt és a Független Munkáspárt képviselőiben 190 küldött vett részt. A könyvtár alapítása azt a célt szolgálta, hogy megörökítse "minden idők legnagyobb gondolkodójának és forradalmárának emlékét abban a városban, ahol lakott és tudatos életének nagy részét munkával töltötte". Az utóbbi években a könyvtár jelentős sikereket ért el. Munkája két részre oszlik: a voltaképpeni könyvtári, valamint

a felvilágosító munkára. A könyvtár számos történelmi okmánnal rendelkezik. Katalógusában 14000 kikölcsönözhető és körülbelül ezer olyan kötet van, amelyet csak az olvasóteremben lehet használni. A könyvtárnak olyan könyvek is birtokában vannak, amelyek a chartista, a radikális és a szocialista mozgalom elindulásának idején jelentek meg Angliában. Megtalálhatók itt az első nemzetközi folyóiratok is. Gondosan őrzik az első és a második világháború közötti időszakban megjelent időszaki kiadványok teljes gyűjteményeit. Ezenkívül 16000 kötetre rug a már katalógizált és 10000 kötetre a még nem rendszerezett brossurák száma.

A Marx emlékkönyvtár az év kilenc hónapjában felvilágosító munkát végez. Előadásokat, szemináriumokat, tanfolyamokat, szimpóziumokat, vitákat rendez olyan problémákról, mint "A marxizmus és a műszaki forradalom", "Párbeszéd és a kritika". Az idén a könyvtár kísérletet tesz arra, hogy saját falain kívül is előadásokat szervezzen, valamint, hogy a különböző szervezetek számára kiadja a magnetofonszalagra felvett előadásokat.

Évente egy-két kiállításra kerül sor. Az 1966. évi kiállítás az 1926-os angliai sztrájk 40. évfordulójával, az 1964 évi kiállítás pedig az I. Internacionálé megalakulásának századik évfordulójával foglalkozott. Az idei tervben két kiállítás szerepel. Az egyik "A tőke" megjelenésének századik évfordulójával, a másik pedig az Októberi Forradalom 50. évfordulójával foglalkozik. Minden tavasszal március 14-én, Marx halálának napján, a könyvtár felolvasó napot tart és elhelyezi koszoruját Marxnak a Highgate temetőben lévő sírján.

A könyvtár semmiféle dotációt nem kap. Munkáját teljes egészében a tagdíjakból, az előadások bevételeiből és az önkéntes adományokból fedezi. A könyvtárnak 300 tagdíjfizetője van. Munkáját az évente megválasztott könyvtári bizottság irányítja. Elnöke John Bernal professzor. E sorok írója a könyvtárosi feladatokat látja el és az ismeretterjesztő

munkát irányítja.

A ház, amelyben a könyvtár helyet kapott, Marx háznak nevezik. 1738-ban épült. Története négy időszakra osztható. A ház James Steere híres építész emelte egy jótékonykodásból fenntartott iskola számára, amely 1772-ig működött itt. A legutóbbi száz esztendő folyamán a ház a chartisták, a reformisták, a radikálisok, az első szakszervezeti tagok tevékenységének központja volt. A környéken szegények laktak. Gyakoriak voltak itt a politikai tüntetések és gyűlések, amelyekben olykor tizezren is részt vettek. A Citi Press című lap 1871-ben azt írta, hogy a Clerkenwell Green "a republikanizmus, a forradalom és az ultra-nonkonformizmus főhadiszállása".

Ekkoriban vásárolta meg a telket - a "Clerkenwell Green történelmi földjét" - az egyik leghaladóbb radikális egyesülés, a Londoni Hazafias Társaság, amely a következő husz esztendőben itt tartotta a legkülönfélébb hazai - és világproblémákkal - az első szakszervezetek védelmével, a választói jog kibővítéséért, a nők szavazati jogáért vívott harccal, Irország, India támogatásával, a Párizsi Kommün iránti szolidaritás kérdéseivel foglalkozó üléseit. Azokban az időkben e házban csaknem minden ismert angol radikális és humanista felszólt, továbbá az első szocialisták is előadásokat tartottak. Megfordult itt William Morris, Eleanor Marx, Edward Aveling, Pjotr Kropotkin és Dadabhai Naoriji, az első indiai akit az angol parlament tagjává választottak.

A társaság, bár világnézetét tekintve soha nem volt szocialista, mégis nagy szerepet játszott a korai labourista és radikális mozgalom fejlődésében. Tagjai aláírták azt a kiáltványt, amely kinyilatkoztatta a Párizsi Kommün és a Nemzetközi Munkásszövetség /I. Internacionálé/ elveihez való hűségét. 1881-ben a társaság Demokratikus Szövetséggé alakult. Ez volt a Szociáldemokrata Szövetség elődje.

Az épület fennállásának harmadik fontos szakasza az 1893-1922-ig terjedő időszak volt, amikor a ház megvásárolta a

Szociáldemokrata Szövetség. A Szövetség itt helyezte el kiadói központját - a Twentieth Century Press-t. Ez a kiadó tette közzé Marx, Engels és a korai angol marxisták első brossuráit.

A Twentieth Century Press adta ki az Iszkra 17 számát, amelyeket a Lenin az 1902-1903 években ebben az épületben szerkesztett. Abban a kis szobában, ahol annak idején Lenin dolgozott, most emléktáblát helyeztek el. A szobát évente százak keresik fel. A ház történetének negyedik szakasza 1933-ban kezdődött el, amikor a Marx emlékkönyvtárat megnyitották. A könyvtár hű az épület dicső hagyományaihoz és harcol a marxizmus elveinek, mint a XX. század problémáinak megoldására egyedül alkalmas eszköznek a terjesztéséért. Angliában mostanában aktív mozgalom bontakozik ki a történelmi épület megőrzéséért. A Marx emlékkönyvtár tevékenységének körét lényegesen ki lehetne bővíteni, ha a könyvtár nagyobb, esetleg nemzetközi támogatást kapna.

/1967. évi 7.sz. NOVOJE VREMJE/

KLUBKÖNYVTÁR AVATÁSOK ÉS ELŐZMÉNYEI FEJÉR MEGYÉBEN

Az Országos Népművelési Tanács 1965. évi szeptemberi ülésének állásfoglalása megyénkire is érvényes. "A társadalmi szükségletekhez képest a haladás üteme lassu, az intézményekben folyó nevelő munka hatékonysága nem kielégítő. Az anyagi erőfeszítésekkel nincsenek arányban az elért eredmények. Ennek egyik alapvető oka, hogy nincs kellő összhang a társadalmi követelmények és a lakosság jelentős rétegei növekvő, differenciálódó igényei és a művelődési otthonok zöme által nyújtott kulturálódási és szórakozási lehetőségek között". Kevés a szakköri helyiségünk, a klubszoba. A roha-

mosan növekvő könyvállomány elhelyezésére, a kisebb községekben is többszáz fős olvasótábort kiszolgáló megfelelő könyvtárhelyiség alig van. A létesítmények nagyösszegű beruházásai, felújításai közben több figyelmet kellett volna fordítani a belső, - a funkcionálisan összefüggő, kapcsolódó, - helyiségek kialakítására, az intézmények otthonossá tételére. Még 1966-ban is Csákberényben a másfélmilliós költséggel épült művelődési otthonban egyetlen olyan helyiség /klubszoba/ van, amely a napi aprólékos népművelői munkára alkalmas. A könyvtárnak csak a folyóson jutott hely.

A Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya által 1966. őszén közreadott, majd a Népművelési Intézet irányításával országosan is megvitatott tervezet - a népművelési intézmény hálózat továbbfejlesztéséről - Fejér megyében a népművelést irányítók részéről hamar gyakorlattá vált. Bár megyénk nem tartozik a kisközséges megyék közé, mégis földrajzi fekvésénél fogva, az új intézménytípusnak /klubkönyvtárnak/ szerepét, működésének gazdaságosságát /?/ felismerjük. A benne végezhető munka - differenciált és összetett vonatkozásban - tartalmasabb, a szocialista eszmeiséget jobban erősítő tevékenységet sejtet, mint a jelenleg meglévő hagyományos intézményeinkben. A jól felkészült népművelők közvetlen módon, emberközelségben végezhetik majd munkájukat.

A Megyei Művelődésügyi Osztály és Megyei Könyvtár 1966. őszén felmérést végzett az intézmények helyzetéről, várható fejlődési irányáról, /összhangban a III. ötéves tervvel/.

A kölcsönös megértés és elképzelés alapján a klubkönyvtári típus kialakítására alkalmas és érdemes intézményeket a Megyei Művelődésügyi Osztály és a Megyei Könyvtár részéről felülvizsgáltuk. Az átalakításban, a helyiségek funkcióinak kialakításában szigorú, következetes elveket képviseltünk. Több helyen olyan áron is, hogy ha a község az átalakítást nem a szakmai vélemény alapján akarta végrehajtani, nem ka-

pott központi anyagi támogatást. A javaslatba hozott intézmények kiválasztása után /az elv az volt, hogy minden járásban létesítsünk egyet mintául/ gyors intézkedés történt az anyagiak megteremtésére. A járási művelődésügyi osztályokkal koordinálva, a községi KÖFA-összegek átcsoportosításával három községben, Rácalmáson, Fehérvárcsurgón és Pátkán indult meg az intézmények átalakítása. Az ötödik hónap elteltével két klubkönyvtár avatása történt meg.

Fehérvárcsurgón /móri járás/ április 2-án, felszabadulásunk 22. évfordulójának megünneplésével összekötve, Szabó Lajos, a Járási Tanács VB elnöke adta át rendeltetésének az új intézményt.

Éveken át csak alig használt, barátságtalan művelődési otthonból, /200 fős terem, kis színpaddal, zsufolt könyvtárhelyiség, KISZ-helyiség, raktárhelyiség és öltöző/, amelynek a nagyterem székei és a könyvespolcokon kívül alig volt egyéb felszerelése, 230.000 Ft. felújítási és beszerzési összeggel korszerűen felszerelt /kis színpaddal és öltözővel ellátott/ klubkönyvtár létesült. Teljesen új parkettázást, külső-belső festést és mázolászt, a világítás korszerűsítését, belső átalakítást és egy redőnyfal beépítését kellett megoldani. A beépített ruhatárral kiképzett előtér és a nagyteremből kialakított két klubszoba /egy folyóirat olvasó - csendesebb foglalkozásra - és egy TV szoba/ redőnyfállal biztosított összenyithatóság következtében nagyobb rendezvény esetén 100-120 fő befogadására is alkalmas. A klubszobából nyíló 3200 kötetes, szabadpolcos könyvtár térkiképzése, mérete és felszerelése alkalmas a kisebb megbeszélések, foglalkozások megtartására is. A TV-helyiségből nyílik a játékterem, ahol zajosabb jellegű /rex- és billiárd asztal, asztali futball, stb./ felszerelések kerülnek elhelyezésre. Az öltözőhelyiség szakköri foglalkozások megtartására is alkalmas. Az új intézmény igényesen butorozott, kárpitozott és minden helyisége jól

fűthető. Jelenleg napi 5 órás munkaidővel foglalkoztatott tiszteletdíjas vezetője van, aki egyszemélyben a népművelési és könyvtári munkát is irányítja, végzi.

Rácalmáson /dunaujvárosi járás/ április 4-én Listár Sándor, a Járási Tanács VB elnöke, országgyűlési képviselő, az új intézmény tartalmi munkájának nagy lehetőségét vázolva, adta át a község dolgozóinak a volt művelődési otthonból 250.000 Ft. felújítási és beszerzési összeggel kialakított klubkönyvtárat.

Dunaujvárostól mintegy 10-12 km távolságra lévő 5000 lakosú községben a 15 m²-es kis szinpaddal, 200 főt befogadó elhanyagolt nagyterem és egy zsufolt, sötét könyvtárhelyiség jelentette a népművelési munka otthonát. Az átépítés során a bejáratnál kialakított előtér /amelyből büfé is leválasztható/, a redőnyfallal kettéválasztott nagyteremből egy klubszoba és egy 6000 kötetes szabadpolcos könyvtári helyiség létesült. Mivel a korszerűtlen kis szinpadot megszüntettük, a klubszobában egy dobogót képeztünk ki, amely mögött a falon vetítővászon, majd ezt eltakaró kárpit van felszerelve, amely műsoroknál, ünnepélynél, névadónál, vagy házasságkötéseknél megfelelő háttér, az elválasztó fal szétnyitása esetén 150 fő elhelyezkedhet a teremben. A klubszobából nyílik a játékterem, ahol rex- és billiárd asztal, rádió és apróbb, zajosabb játék van elhelyezve. Az előtérből és a szabadpolcos könyvtárból nyílik az iroda, amely szakköri foglalkozásokra is alkalmas. Az épületben teljesen új parkettázást, belső festést, mázolászt, a világítás korszerűsítését, az előtér építését, a redőnyfal beépítését és minden helyiség új butorzatát, könyvtári és klubfelszereléseknek beszerzését kellett megoldani. A helyiségek jól fűthetők. Az új intézmény egy főhivatású és egy 4 órás munkatárssal működik, a vezető egyszemélyben irányítja a könyvtári és népművelési munkát.

A Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztályának a

művelődési otthon jellegű intézmények továbbfejlesztését célzó tervezete, a tájértekezleteken kialakult vita, a népművelés megyei sajátosságai alapján a Megyei Művelődésügyi Osztály elkészítette a klubkönyvtárak munkarendjének tervezetét. Ezt a tervezetet ez év januárjában megyei és járási, Művelődésügyi osztályok, a megyei és járási művelődési házak, a megyei és járási könyvtárak és a leendő klubkönyvtárak munkatársai a népművelők fórumán megvitatta és átméltileg mint működési munkarendet elfogadta.

Miben új ez az intézmény-forma?

"A klubkönyvtár olyan közművelődési intézmény, amely telepítéséből és rendeltetéséből következően egy klub és egy könyvtár szervezeti egységéből tevődik össze, és a lakosság számára nyújtott művelődési, szórakozási lehetőségeket a klub és könyvtár funkcióinak összekapcsolásában biztosítja".

A munkarend tartalmazza mindazokat a feladatokat, amelyet a művelődésügy szerveivel, a tömegszervezetekkel együttműködve az általános műveltség terjesztésében, a szocialista világhézet kialakításában, a szakismeretek bővítésében az intézmény adottságainak megfelelően, végezni lehet.

A klubkönyvtár kiemelt feladata:

- 1./ A közösségi szemléletre való nevelés. Tömegközlési eszközeivel, rendezvényeivel, a rendszeres politikai tájékoztatás. A szocialista, társadalmi és családi ünnepek kulturált módon való megrendezése, a tömegszervezetek politikai jellegű rendezvényeinek segítése.
- 2./ Az általános műveltség érdekében a továbbtanulás népszerűsítése és segítése, előadássorozatok szervezése, ill. ezeknek helybiztosítása, szakkörök létrehozása /ill. segítése/, gyakorlati kérdésekről viták rendezése.

- 3./ A művészeti nevelést a TV, magnó, film, hanglemez, könyv, kisebb művészeti műsorok, előadássorozatok, vetélkedők és klubfoglalkozások formájában, valamint közös színház, tárlat, hangverseny stb. látogatások szervezésével segíti.
- 4./ A község ifjúságának az életkori sajátosságoknak megfelelően az alapvető művelődési és szórakozási feltételeket megteremti.

Összegezve; az új intézmény-típus a nagyszínpadot igénylő színházi előadás, a hagyományos diszletekhez kötött műkedvelő színjátszó csoportok műsorai, a rendszeres mozi és a hagyományos falusi bálok rendezésének kivételével, minden területen képes tartalmas népművelési munkát végezni, mint a régi, nagytermes művelődési otthonok.

A nyitvatartási és kölcsönzési idő összehangolásával, a kötött és kötetlen programok kialakításával, az egyszemélyi vezetéssel, mindkét területnek megfelelő színvonalon történő irányításával, a gazdasági megalapozottsággal /a bevételtől függetlenül a működési feltételek biztosítása/ és a nélkülözhetetlen társadalmi vezetéssel, a népművelés egésze csak nyerhet, eszközeinek hatékonysága, társadalmi hasznossága jelentősen növekedhet.

A könyvtárakat látogató többszáz főnyi olvasótáborból lesznek majd olyanok, akikben ez a közös légkör kelti fel az igényt a klubban alkalmazott népművelési formák iránt, és jelentősen nőhet a könyvtárt használók száma is, akiket a megváltozott körülmények, a könyv és folyóiratok közelsége nyer meg rendszeres olvasóvá.

A kezdet nehéz, de biztató. Tapasztalataink még nincsenek. A kettős intézmény irányítására vonatkozó közös, helyes elképzelés csak akkor nyújt segítséget a klubkönyvtárosoknak, ha az együttesen kialakított és elfogadott munkarendben

rögzített követelmények megvalósításához mindnyájan a megfelelő támogatást, az elvi és módszertani irányítást megadjuk.

Májjer Sándor

ÚJ KÖNYVTÁR AVATÁSA SZÉKESFEHÉRVÁRON

Március 20-án ünnepélyes keretek között adták át rendeltetésének a Velinszky László Városi Fiókkönyvtárat. A mintegy másfél milliós forintos költséggel épült új kulturális létesítményt dr. Tilinger István, a Városi Tanács VB elnöke adta át az olvasóknak, s a könyvtárosok nevében dr. Csongor Endréné, a Megyei Könyvtár igazgatója vette át.

Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban c. versét Bodor Tibor művészi tolmácsolásában hallhattuk. Érdekes színpontja volt az ünnepségnek a székesfehérvári születésű Jankovich Ferenc Kossuth-díjas költő megemlékezése tanítójáról, a könyvtár mártirhalált halt névadójáról, Velinszky Lászlóról. A költő Szülőházam c. versében gyermekkorát világát elevenítette fel, a hajdani Széna térre, /a mai Május 1 térre/ emlékezett vissza.

Már az avató ünnepségre összegyűlt tömeg is azt bizonyította, hogy az emberek, a leendő olvasók élénk érdeklődéssel kísérték a könyvtár sorsának alakulását. Hiszen könyvtárosok és olvasók régi vágya vált most valóra. Az új Május 1-téri lakótelep és a környező városrész lakói most már saját "körzeti" könyvtárukba járhatnak, mert olvasókedv ide vagy oda, tagadhatatlan, hogy a távolság nem egyszer elejét vette a könyvek iránt felébredt érdeklődésnek. Másrészt az sem utolsó szempont, hogy az új könyvtár jelentős elszívó hatással lesz a Megyei Könyvtár amúgy is "tulnépesedett" olvasótáborára.

H I R E I N K

Tizenkét rendezvényt tartottunk 1967. január elseje óta a Megyei Könyvtárban, amelyeken négyszázhuszonnyolc hallgató vett részt.

A rendezvények sorából kiemeljük Máté György elvtársnak, a Népszabadság munkatársának a Könyvtári Esték keretében megtartott előadását, amelyen távolkeleti élményeiről számolt be.

X X X

X A Forradalmi Ifjusági Napok alkalmából "A harcban nem szabad megállni" címmel háromrészes ajánlópolcos kiállítást rendezett a Megyei Könyvtár.

Ugyanez alkalommal "Három tavaszt ünnepelünk" címen ajánló könyvjegyzéket készítettünk fiatalok számára, amelyben mintegy hatvan regényt, antológiát, dokumentumkötetet annotáltunk.

X X X

A sárbogárdi járás könyvtárainak munkáját a múlt év októberében tárgyalta a Járási Tanács VB., s akkor egyik lényeges határozatban leszögezték, hogy 1970-re minden községben meg kell oldani a könyvtárak korszerű elhelyezésének és felszerelésének problémáit. E határozat érvényre jutása fejeződik ki abban, hogy a járás három "tarthatatlan elhelyezésű" községi könyvtára közül kettő rövidesen új helyiségbe költözik.

Dégen, ahol a könyvtár fennállása óta nem rendelkezett méltó helyiséggel, most a Tsz. tulajdonában lévő épülettömbben három helyiségből álló épületszárnyat bocsátottak a könyvtár rendelkezésére, melyet rövidesen be is rendeznek.

Vajtán, ahol 1960-ban saját erőből építettek két helyiségből álló könyvtárrészt a Művelődési Házhoz, azonban azt

rosszul szigetelték, és a nagymértékű nedvesség már a könyv állományt veszélyeztette, a nyár folyamán a volt iskola épületében egy osztálytermet alakítanak át könyvtári célra, amely reméljük, hogy keresett helye lesz a vajtai fiataloknak, ugyanis a mellette lévő másik osztályteremből Ifjúsági Klubot képeznek.

X X X

Március 30-án járási értekezleten vettek részt a sárbogárdi járás községi könyvtárosai, kulturotthon igazgatói és népművelési ügyvezetői, ahol az elmúlt év eredményeinek és a folyó év aktuális népművelési feladatainak megtárgyalása volt napirenden.

X X X

A Szombathelyi Tanítóképző három népművelés-könyvtárszakos végzős hallgatója vesz, illetve vett részt a Megyei Könyvtárban az előirt szakmai gyakorlaton, Posch Ágnes, Bikárdi László és Nagy Károly.

X X X

A Mezőgazdasági Könyvhónap ideje alatt tizenkét szakíró-olvasó találkozót rendeztünk Fejér megyében. A bicskei járási találkozókön kívül, amelyekről h iradónkban más helyen részletesen beszámoltunk, igen jól sikerültek a sárbogárdi, székesfehérvári és móri járás szakíró-olvasó találkozói is. A rendezvényeken több mint ezerhatszáz érdeklődő vett részt.

X X X

Március 8-án a seregélyesi Versbarátok találkoztak Bella István költővel, a Költészet Napja keretében. A megyében tiz helyen rendeznek író-olvasó találkozót.

X X X

Uj autókönyvtári kölcsönző állomással gazdagodott a Megyei Könyvtár autókönyvtári hálózata. A megye egyik legeldegottabb településén Kísszentmíklós-Piripócson is kölcsönözhetnek már könyvet az emberek.

A Megyei Könyvtár gyermekrészlege által meghirdetett téli irodalmi pályázatra huszonöt dolgozat érkezett. A három legjobb íróját könyvjutalomban részesítettük.

X X X

Március 11-én a fonyódi járási könyvtár dolgozói látogattak Fejér-megyébe és a székesfehérvári járás községi könyvtáraival ismerkedtek.

X X X

A móri járásban Isztiméren korszerűsítették a községi könyvtárat, - a bodajki könyvtár építkezése pedig folyamatban van.

X X X

A dunaujvárosi városi és a móri járási könyvtár stereo lemezjátszó felszerelést kapott a Megyei Könyvtártól, - így "a zenei esték" előadássorozaton az élő zene hatásával mutathatják be a műveket.

X X X

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete tanulmányi kirándulást vezet április 15-én Székesfehérvárra, - a helyi könyvtárak megtekintése után vendégeink a gorsiumi ásatásokat is meglátogatják.

X X X

A sárbogárdi járási könyvtárban az Ifju Könyvbarátok Körének foglalkozásán dr. Kralovánszky Alán muzeológus tartott előadást Sárbogárd története címen.

X X X

Uj könyvtári kezdeményezésről érkezett hír Dunaujvárosból, ahol a Gagarin-lakásszövetkezet létesített fiókkönyvtárat. A berendezésről a szövetkezet, a könyvekről a Városi Könyvtár gondoskodott.

X X X

T A R T A L O M

GALÁNTAI BÉLA:	Saerlock Holmes és az úrutazás	1.
STUHL ÉVA	: A sárosdi KISZ Könyvbarát Klubról	11.
	BUVÁR KLUB BICSKÉN	14.
VICZE JÓZSEFNÉ:	Ajánló polc a rádió és televízió műsorához a gyermekkönyvtárban	16.
SÁFÁR SÁNDORNÉ:	A fehérvárcsurgói letéti könyv- tártól a klubkönyvtárig	20.
	A mezőgazdasági könyvhónap eredmé- nyei a bicskei járásban	21.
KOVÁCS GIZELLA:	Zenei esték a könyvtárban	23.
WILLIAMSON:	A londoni Marx-ház	25.
MÁJER SÁNDOR:	Klubkönyvtár avatások és előzményei Fejér megyében	28.
	Uj könyvtár avatása Székesfehérvárott	34.
	HIREINK	35.

KÖNYVTÁRI HIRADÓ

Fejér megye közművelődési könyvtárosai számára /körlevél-
ként/. Szerkeszti; a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Mód-
szertani csoportja. Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1. Te-
lefon: 26-84. Felelős kiadó: dr. Csongor

Endréné

Készült a Vörösmarty Mihály Megyei
Könyvtár házi sokszorosítóján 350
példányban.

A címlapterv Galántay György munkája.
